

La travessa menys desitjada

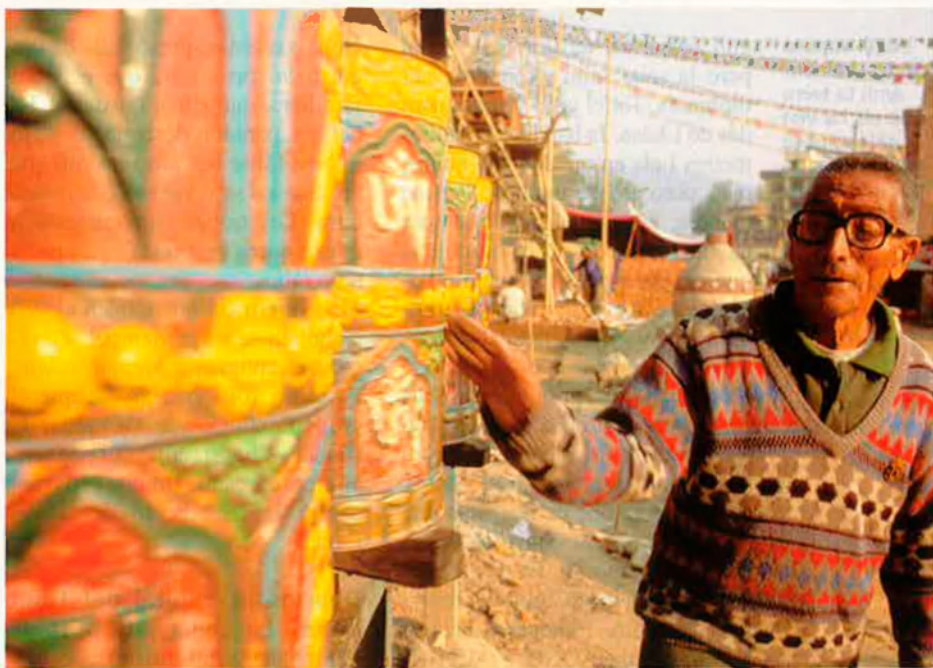
Cada any milers de tibetans fugen del seu país cap a l'exili. El camí de l'escapada és un dels més difícils i perillosos, com ens expliquen uns exiliats, ja que suposa creuar l'Himàlaia i, a més, haver d'evitar les patrulles policials xineses i nepaleses.

DANIEL LOEWE

Gendhun ha decidit no lluitar. Recull les seues coses en un farcellet i se'n va. En la seua joventut fou guerriller contra les tropes de Mao Zedong, però avui és tan sols un vellet que deixa el seu país, el Tibet. La Xina va ocupar aquest territori el 1950 i ja fa mig segle que intenta sotmetre'l, violant constantment els drets humans. El Dalai Lama, juntament amb cent mil tibetans, viuen exiliats a l'Índia i no para d'augmentar l'èxode, que l'any passat va fer emigrar 4.000 persones. Acompanyem Gendhun pel seu camí: mil quilòmetres a peu a través de l'Himàlaia fugint del Tibet autònom per a buscar el Tibet lliure.

El grup d'exiliats en què viatja Gendhun està a punt de creuar la frontera entre la Xina i el Nepal. Des de fa un mes que estan caminant de nit i descansant de dia. Després de travessar l'Himàlaia i la vall de l'Everest, en el que s'anomena la ruta del Tingri, ha arribat el moment decisiu. Als policies fronterers els agrada caçar, per un grapat de bitllets, tibetans que fugen del seu país.

Per a poder arribar, Gendhun necessita recolzar-se en el braç de Tashi, una monja que ha sobreviscut a la destrucció del seu monestir. Mentre dos germans, Yashi (6 anys) i Norbu (7 anys), s'ajuden a escalar les pujades més abruptes. Els pares envien els seus fills sols a un recorregut que comença a Lhasa i creua el Nepal per a arribar a Dharmsala, al nord-oest de l'Índia. El preu que cobren els

guies és desorbitat com perquè una família al complet pugua creuar la frontera.

Els adults de l'expedició, una vintena de persones, miren amb recel el seu guia. Serà un traïdor que els denunciarà a les autoritats frontereres? Ja ha ocorregut abans i els exiliats no poden reprimir el temor.

Fugen perquè les condicions de vida al Tibet xinès són difícils: els monestirs budistes són saquejats, les escoles en idioma tibetà s'han clausurat i mostrar en públic una bandera del Tibet lliure pot ser motiu d'empresonament i tortura.

Molts tibetans prefereixen fugir cap a Dharmsala. En aquesta ciutat índia es va establir el Dalai La-

ma, cap religiós i polític del Tibet, quan el 1959 va eixir del seu país. Allí viuen vora 100.000 tibetans però hi ha altres 25.000 al Nepal, la major part en camps de refugiats.

Els exiliats que abandonen el Tibet no tenen molt clar quina serà la destinació final. La seua meta és arribar a Dharmsala per a poder rebre la benedicció del seu líder. Després ja veuran si decideixen quedar-se en territori indi o ingressar en algun monestir nepalès. L'exili dispersa la població i els moviments de resistència política es concentren als recintes monàstics.

El Nepal, els centres d'acollida. El vell Gendhun ha aconse-

Un vell tibetà fa rodar els molinets de les pregàries en un temple a Dharmsala. En aquesta zona al nord de l'Índia és on viu bona part de l'exili tibetà.

Desnutrició, cremades, peus i mans en estat de cong

DANIEL LOEWE

DANIEL LOEWE

L'exili suposa un trencament amb la terra que els ha vist nàixer, però alhora dóna la possibilitat als tibetans de practicar els seus ritus i desenvolupar la seua cultura.

En les dues imatges, un home fent una ofrena i un jove dibuixant.

guit entrar en territori del Nepal però la seua salut s'esquerda per moments. Tot el grup ve caminant des de Lhasa. Ja han fet 980 quilòmetres i els en queden uns quants més, però ara en autobús. De tota manera, necessiten descansar per agafar forces. Ja no hi ha policia que els perseguisca i poden reposar al centre d'acollida de refugiats de Swayambunath, als afores de Kàtmandu.

Desnutrició, cremades, peus i mans en estat de congelació són les afeccions més habituals entre els exiliats que arriben al centre. Allí els acull una compatriota que va abandonar el Tibet el 1962, Tsering Lhamo La. Fa d'infermera i distribueix el limitat pressupost del centre. El govern tibetà en l'exili, algunes ONG i ACNUR (Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats) es fan càrrec de les despeses, encara que alguns exiliats fan donacions a centres d'aquest tipus recordant que un dia ells també els van utilitzar.

El centre de refugiats és una parada en el camí. Ara eixiran de Kàtmandu però fins a Dharmsala el camí es fa en uns autobusos que organitzen i sufraguen les autoritats del Tibet en l'exili. Per a encetar aquesta segona etapa hauran de tenir una bona forma física.

Els germans Norbu i Yashi, recuperats del cansament, juguen esvalotats mentre la monja Tashi repassa en silenci les seues oracions. Les companyes d'aquesta religiosa han sofert tot tipus de vexa-

cions o estan en presó. Ella ha tingut més sort encara que els seus familiars, que s'han quedat al Tibet en parador desconegut. "No trobe a faltar res, tan sols vull que els xinesos se'n vagen de la nostra terra. Les tropes comunistes són massa dures i estrictes". Ara plora amb ràbia.

Els infermers que cuiden el vell Gendhun se sorprenden pel seu ràpid restabliment. Menjar calent, sabates i roba han ajudat que el grup d'exiliats que va creuar la frontera s'haja recuperat i puga seguir el seu camí. Un pas endavant cap a la benedicció del Dalai Lama.

Dharmsala, capital del Tibet lliure. La ciutat, als peus de l'Himàlaia, acull turistes occidentals atrets per la possibilitat de veure el Dalai Lama i exiliats tibetans que pelegrinen per a veure el seu líder polític i religiós. Tots rondon pels carrers enfangats.

Els expatriats baixen de l'autobús esgotats i poc després són acollits en un nou centre de refugiats, el de Dharmsala. El segon dia d'estada, el grup rep una bona notícia: Tenzin Gyatso, el XIV Dalai Lama, els rebrà avui mateix. Gendhun podrà veure realitzat el seu somni.

No pesen els anys per a pujar fins al temple de Tsuglakhang, una còpia en miniatura del temple de Jokhang a Lhasa, on els espera el Dalai embolcallat en la seua túnica carmesina. Per als caminants és la culminació de tot el seu llarg

èxode, és un moment molt emotiu.

El líder del budisme s'acosta a l'ancià Gendhun, li envolta el coll amb una bufanda blanca -una katta- i mussita unes paraules de benedicció. El vellet sembla encara més menut. Sap que no es pot mirar directament el Dalai Lama durant molt de temps. Les llàgrimes tampoc no el deixaran veure gran cosa. Després d'uns segons de somriure beatífic, el Dalai continua el seu rite de benvinguda amb la resta de refugiats que esperen en fila.

Una de les obligacions diàries del líder és donar la benedicció a qui ha aconseguit eixir del territori xinès i arribar a l'Índia. El dalai escolta els relats de l'exili. "Dos monjos van ser executats per entrevistar-se amb una escriptora noruega", explica Lhasing, un altre tibetà que ha fugit.

El Lama sap que ell és la màxima encarnació de la seua comunitat. A més de líder espiritual ha d'exercir funcions polítiques i per això ha reunit un equip de govern a Dharmsala, amb ministres d'Educació o d'Assumptes Exteriors. Durant l'última dècada el budisme s'ha posat de moda a Hollywood i el Dalai Lama ha adquirit fama internacional, però ni tan sols el Premi Nobel de la Pau, que va rebre l'any 1989, ha servit per a millorar les negociacions amb la Xina. El Dragó Roig no mou fitxa, simplement es dedica a veure com el Dalai i la resta de refugiats envelleixen fora de les seues fronteres.

ció són les afeccions més habituals entre els exiliats

DANIEL LOEWE

DANIEL LOEWE

Viure en l'exili. El camí de tornada des del complex de temples del Dalai Lama cap al camp de refugiats de Dharmasala es fa curt. Gendhun ha aconseguit complir el seu somni de veure el Dalai Lama, i la kata serà per a ell una relíquia des d'aquest moment. El futur per a ell i per als seus companys de viatge, la monja Tashi i els xicotets Norbu i Yashi, és incert.

Durant el camí travessen la Cora, un passeig que encercla la residència del líder tibetà i que és un lloc d'oració. Els refugiats el recorren mentre reciten les seues pregàries, els mantres, ja que el budisme contempla la meditació asseguts o bé l'oració caminant. Aquest ritual es duu a terme amb uns gestos de mans molt complex, els mudres.

Un altre lloc de cita religiosa són les *stupas*, monuments amb banderetes de colors, al voltant dels quals els budistes repassen els seus mantres. Els envolten en el sentit de les busques del rellotge i cada devot fa girar amb la mà dreta les rodes de pregària que hi ha incrustades.

Gendhun observa els qui van resant pel camí de la Cora. Un poc més enllà, les autoritats del govern a l'exili han construït una llar per a ancians exiliats. Segurament acabarà els seus dies en aquest centre, atès per altres compatriotes en la seua situació, sense família.

Tashi intentarà ser acollida en un convent pròxim, Dolma Ling. En poc de temps la ciutat índia de Dharmasala s'ha omplert d'institu-

cions religioses budistes que acullen els expatriats, un creixement que augmenta cada dia i que li ha valgut el sobrenom de la petita Lhasa.

Els xicotets Norbu i Yashi també tenen un lloc a Dharmasala, el Tibetan Children Village. Avui, el centre d'acollida infantil es prepara per a la visita dels seus benefactors occidentals. Els xiquets interrompen les classes de tibetà, anglès o d'història del seu país per a rebre els estrangers. Amb els jocs les seues tradicions es poden explicar sense tenir por de la repressió.

Es calcula que vora tres mil xiquets i xiquetes han creuat la frontera sense familiars. Per a atendre aquests orfes circumstancials hi ha, a més d'aquest centre dos més. Un de caràcter laic, el Children's Home, i el Sakya Center, una mena de temple-escola que acull al

voltant d'una cinquantena de joves.

Els adults de l'expedició tenen una altra eixida: obtenir una plaça en un dels 16 camps de refugiats en territori nepalès. El de Jawalakhel, construït el 1961, fou el pioner i ja alberga prop de 1.500 tibetans.

Bhu Rindul és un exemple de la vida en aqueixos camps. Fa 22 anys que va eixir del Tibet i es va establir a Jawalakhel. A poc a poc ha reunit la seua família en aquest camp i ha trobat treball en una fàbrica artesanal de catifes. Creu Roja i altres associacions van impulsar la creació d'aquesta empresa per a donar una ocupació i un sou als desplaçats que arribaven a un país nou i estaven sense treball ni família.

Els tibetans de l'exili s'han hagut d'adaptar a la nova situació. Molts nens arriben orfes a l'Índia i són acollits en diversos centres, com el Children's Home i el Sakya Center.

**Isabel Aparici (Dharmasala)
Agència Zoom**